

Olivier Charneux

At kurere dem

Oversat af Victoria Westzynthus

Oversat efter: Olivier Charneux, Les guérir

© Éditions Robert Laffont, 2016

Robert
Laffont

texte | tekst

*Denne historie er sand, den har eksisteret
engang i fremtiden for længe siden.*

Ali Smith, There But For The

Denne bog er en fiktion baseret på virkelige personer og hændelser.

Den er tilegnet de femten homoseksuelle, der blev ofre for doktor Carl Værnets eksperimenter i koncentrationslejren Buchenwald i 1944:

Boeck
Henze
Philipp Kapelski
Friedrich Kerentz
Köster
Ledetzky
Ernst Lindenberg
Fritz Mielsch
Franz Parth
Reinhold
Karl Sachs
Gerhard Schleicher
Johann Sonntag
Bernhard Steinhof
Wilhem Voss

Prolog

Buenos Aires (1963)

Som halvfjerdsårig – på trods af at han havde fået fjernet en stor del af maven, på trods af at hans fortid tvang ham til at leve i eksil og på trods af hans ensomme tilværelse – var Carl Værnets sidste ord ikke sagt i sagen. Liggende i sin sygeseng i et af de elleve tomme værelser i det hus, som han lejede i centrum af Buenos Aires, så han foråret folde sig ud på den argentinske himmel, mens han tænkte på efteråret i Danmark. Det var blevet november.

I seksten år havde han ikke været i sit fædreland. I seksten år havde han ikke kunnet rejse hjem, fordi han risikerede at blive dømt for noget, der i hans øjne ikke var forbrydelser og i øvrigt ikke var bevist. I seksten år havde man bebrejdet ham, at han havde villet forbedre menneskeheden ved at kurere den for en af sine såkaldte perversioner. I seksten år havde man fundet ham skyldig i at have mødt Himmler og benyttet sig af hans direkte støtte til at udføre eksperimenter på en række mennesker, som ifølge ham var fortvivlede – ulykkelige over deres anderledeshed og nedtrykte over ikke at kende til kvinders skønhed og den grænseløse glæde ved at forplante sig. Han havde reddet dem. Og for denne 'forseelse' ville han med glæde konfrontere alle domstole i verden. Adolf

Eichmann, der havde været ansvarlig for logistikken bag Die Endlösung, var blevet dømt og henrettet i Israel et år tidligere. Men Eichmann var en forbryder, i modsætning til ham selv. Den kapsel, som Carl Værnet havde opfundet, og som uafbrudt sendte testosteron ud i kroppen, når den var blevet indopereret under huden, var han parat til at afprøve på sig selv for at bevise sin oprigtighed. ”Testosteron har, ud over sin effekt på homoseksuelle, positive virkninger på alle former for ’svaghed’ – den, der er forbundet med alderens hærgen, såvel som den, der er forbundet med depression. Det ville være gavnligt for mig i øjeblikket,” sagde han lidt ironisk til sig selv.

Himmler havde fuldt ud forstået kapslens muligheder, og det samme havde de mange medicinske laboratorier, der havde købt hans patent, så hvorfor nølede de sådan med at bruge det? Homoseksualiteten var ikke forsvundet, mens striden stod på, og efterkrigstidens Europa skulle genbefolkes. Emnet var derfor stadig brændende aktuelt. Carl Værnet vendte og drejede sig i sine hvide lagner. At han så let havde fået lov til at møde Himmler hele to gange, var det ikke bevis på vigtigheden af hans arbejde? Den mest betydningsfulde mand i Das Reich efter Hitler havde chartret et militærfly specifikt til at transportere ham og hans familie fra Danmark til Berlin. Han havde udvist Carl Værnet en respekt, der var en statsleder værdig.

Himmler havde modtaget ham på sit kontor midt under krigen, den 15. februar 1944, omgivet af sine

vigtigste medarbejdere. Han havde åbnet portene ind til koncentrationslejren Buchenwald for ham. Han havde finansieret hans arbejde. Han havde modtaget ham én gang til i sit hovedkvarter, den 10. februar 1945, for at høre om resultaterne af hans forskning og hjælpe ham endnu en gang, selvom krigen nærmede sig sin afslutning, og han, Himmler, beredte sig på at overtage ledelsen af Das Reich. Carl Værnet var stadig målløs over deres gensidige forståelse. Han kunne stadig høre for sig, hvordan Der Reichsführer omtalte Carls far, der var hesteopdrætter i Jylland, som om Himmler havde kendt ham i Danmark og var en del af familien. Han kunne også høre for sig, hvordan han talte om bønderne, som han følte sig knyttet til, og om dyreopdræt, som var hans første erhverv. Hans interesse for det homoseksuelle spørgsmål havde definitivt skabt en tilknytning mellem dem. Var det en forbrydelse at ville kurere dem? En fugl satte sig på kanten af det åbne vindue. Carl lagde sine hænder på arret efter maveoperationen. Han fandt livet utroligt. Han havde haft den samme sygdom som Himmler og overlevet ham. Han mindedes, hvordan Der Reichsführer havde været lammet af smerter – de samme smerter, som han selv havde døjet med atten år senere, før han blev opereret. De havde forstået hinanden, og de hilste på hinanden gennem tid og rum.

Nogen afbrød hans tankestrøm ved at banke på døren til soveværelset. Var det den unge, argentinske sygeplejerske, der boede i huset? Det var begyndt at blive mørkt. Det

var hans ældste søn, Kjed, der kom på besøg, ligesom han havde gjort hver aften de sidste seks dage. Han var søn fra det første ægteskab og lignede sin mor, Edith. Han var en høj, toogfyrreårig mand med et trist ansigtsudtryk uden at være resigneret, og han var lige så overdrevent ambitiøs som sin far. Det mærkede man på hans selvsikre gang og præcise bevægelser. Kjed ville være den bedste neurokirurg i sit land og have status som europæisk forbillede. Han boede i Danmark og kom nu for at sige farvel til sin far, før han rejste hjem dagen efter. Han havde været til en neurokirurgisk kongres i den argentinske hovedstad og benyttet lejligheden til at se sin far, da han troede, at faren var døende. De havde ikke set hinanden i toogtyve år.

Kjed håbede, at hans far ville udvise anger over sin nazistiske fortid, og at han ville give sine ofre en undskyldning. Han ville ønske, at faren erkendte, hvor ufattelig stor en dumhed hans pseudobehandling havde været. Han ville få ham til at forstå, at denne ustraffede skandale var noget, han havde givet i arv til sin familie og alle sine efterkommere. Men hver aften havde faren gentaget de samme ord med en svag, hæs, udmattet stemme: hans ønske om at vende tilbage til sit hjemland med resterne af sin kone, som var død for otte år siden og begravet i Buenos Aires, og som han havde elsket så højt. Hver aften havde hans søn sagt, at han ville prøve at få de danske myndigheder til at garantere, at de ville opgive enhver form for retsforfølgelse. Faren skulle dog

ikke gøre sig nogen illusioner, for de havde allerede afvist hans første anmodning. Landet følte skam. Danskerne ønskede ikke at grave en smertefuld fortid frem. Hver aften måtte sønnen udholde farens insisterende bøn uden at kunne udspørge ham om den fortid, som han aldrig havde hverken forstået eller accepteret. Havde hans far mon et enkelt trøstende, medfølelsefuldt ord at sige de mænd, som han havde opereret uden deres samtykke, hvorved han negligerede alle lægevidenskabens principper? Følte han den mindste smule anger over at have klædt sig i naziuniform og arbejdet sammen med en af de mest grusomme af dem – selveste Himmler? Farens fysiske svaghed gjorde sønnen fej. Han ville ikke trætte ham – ”Hvad skal det gøre godt for, måske er det hans sidste timer på jorden,” tænkte han. Det var op til faren at tale, hvis han ønskede det, men sønnen vidste, at han på grund af sin landlige opvækst ikke havde let ved ord.

Kjed trådte ind i værelset og satte sig på stolen over for sengen. Som sædvanlig så hans far ikke på ham, men lå og stirrede ud gennem det åbne vindue. Sønnen ville lukke det, men Værnet fik ham med en bydende håndbevægelse til at lade det være åbent. Han satte sig igen. Stilheden syntes at fylde hele huset ud – at få det til at svulme op som en ballon på bristepunktet.

”Jeg tager af sted i morgen,” sagde Kjed.

Faren svarede ikke. Sønnen så nedtrykt på ham. Ville

han selv blive lige så afstumpet, når han blev gammel – lige så dumstolt, stædig, forblændet, egoistisk? Nattens kulde trængte ind i rummet.

”Du bliver forkølet. Jeg lukker vinduet.”

Denne gang rørte Værnet ikke på sig. Sygeplejersken bankede på døren, før hun kom ind. Hun gav patienten hans tabletter, skænkede et glas vand og trak gardinerne for. Carl Værnet slugte pillerne, og sygeplejersken gik igen.

”Jeg tager af sted,” sagde sønnen.

Faren reagerede ikke. Sønnen rejste sig og gik hen mod døren. I samme øjeblik han åbnede den, kaldte faren på ham med svag stemme.

”Kjed!”

Sønnen vendte sig om. Så stak faren højre hånd ind under det hvide lagen og trak en flybillet frem. Sønnen tog den og læste, hvad der stod. Det var en enkeltbillet til København om to måneder, i slutningen af januar – sikkert så lang tid, som det ifølge faren ville tage ham at blive rask. Kjed gav ham billetten tilbage uden et ord. Så gik han.

”Racerenhed” (1914)

Som enogtyveårig beredte Carl Værnet sig på at forlade både familiegården og Jylland, hvor han var vokset op – denne danske halvø, der var forbundet med det europæiske kontinent. Hans bagage var parat – en enkelt kuffert, der stod på flisegulvet ved siden af hoveddøren. Hans yngste bror, Thor, ventede på ham for at køre ham til færgen. Carl Værnet betragtede engen, hvor farens heste græssede. Han huskede, at han tre år tidligere ikke vidste, hvilket arbejde han gerne ville have. Det eneste, han vidste med sikkerhed, var, at han nægtede at blive hesteopdrætter som resten af familien. Modsat sine brødre ville Carl studere. Han ville læse bøger, og hvorfor ikke blive lærer? Leve et andet liv langt fra disse endeløse bakker, der var underlagt vinden og den lutherske strenghed. Carl ville flygte fra sin grusomme far, der bandt ham til pælen ved stalden og piskede ham, når han fandt det nødvendigt.

Før første verdenskrig havde familieoverhovedet samlet en betydelig formue og besluttet at købe en gård til hver af sine fire sønner. Carl havde afslået denne gave og betegnet den som 'forgiftet': "Jeg foretrækker at få det tilsvarende beløb i penge. Jeg vil bruge dem til at betale for min uddannelse."

Hvilket han delvis gjorde efter at have investeret tre fjerdedele i en hårnålefabrik, der meget hurtigt gik konkurs. Carls familie fandt ham uansvarlig.

I dag følte han sig fast besluttet. Han var myndig. Han havde bestået sin lærereksamen, men han nærede højere ambitioner. At blive en vigtig læge, en respekteret, betydningsfuld person i byens højere kredse. Hans nye liv ville begynde i København. Han følte sig stærk. Stærk som en raceren mand, stærk som en suffolkhest – disse engelske trækheste, der gjorde hans far rig, og som lige nu stod og prustede foran ham under en klar himmel. En robust race – stærk og energisk både når de arbejdede på gården, og når de trak sporvogne eller artilleri. "En race skabt i mit billede," tænkte han.

Carl steg op i vognen og satte sig ved siden af sin bror. Broren smældede med pisen. Hesten satte sig i bevægelse. "Racerenhed", "forædling af racen", "blanding med urene racer bør undgås" – fra sin barndom huskede Carl Værnet disse udsagn fra farens mund, når han snakkede med sine opdrætterkolleger. Den nye videnskab – eller

sådan blev den i hvert fald omtalt af sine tilhængere – der kaldtes 'zooteknik', var nu en del af pensum på landbrugsskolerne. Carl havde set besættelsen i farens øjne under de tavse familiemiddage – hvordan han var besat af tanken om en højerestående, ren race, der var klart defineret og karakteriseret fysisk og morfologisk. En race, der ville kunne få det maksimale udbytte ud af disse "smukke levende maskiner", hvis forventede levealder man nu beregnede i henhold til det arbejde, man brugte dem til. "Det er slut med den naturlige levealder på tredive år," hævdede faren over for køberne. "Med den her hest skal De regne med ti år, hvis De bruger den til minedrift, fem, hvis De bruger den til transport, og tre, hvis De bruger den til flodsejls." Siden zooteknikkens fremkomst var dyr blevet til produkter, der bestandig kunne forbedres. Carl Værnet var enig i denne tese og ønskede selv at afprøve den ved at søge ind på medicinstudiet i København. Ligesom man gjorde det med dyr, ville han forædle mennesket, og for dette arbejde ville han få anerkendelse og penge. Han vendte sig om mod gården en sidste gang og så sin mor, der stod på dørtrinnet og tørrede en tåre væk. Faren og de to andre brødre viste ingen interesse for hans afrejse. På dette tidspunkt arbejdede de ude ved hestene. De kunne ikke spille tid på at sige farvel.

Udfordringen (1918-1924)

Medicinstudiet – ligesom jurastudiet – gør det muligt for eliten at mødes og forplante sig. I 1918 mødte den unge, elegante Carl Værnet den unge, sjuskede Frits Clausen, som i 1933 skulle blive leder af det danske nazistparti. De lærte hinanden at kende i universitetets kantine i midten af november. Første verdenskrig nærmede sig sin afslutning, og våbenhvilen var lige blevet underskrevet. Mellem to mundfulde rå sild hørte Carl Værnet Frits Clausen tale om striden. Hans analyse af det tyske nederlag forekom Carl at være rammende. Den unge mand var meget velformuleret, når han talte offentligt, til forskel fra Carl, der blev ubehagelig til mode og ikke turde sige noget, når der var tilhørere til stede. At de var født i samme år og stammede fra den samme egn i det sydlige Jylland, knyttede dem tættere sammen.

”Jeg kommer fra Odder,” sagde Carl og rakte ham hånden, ”hvad med dig?”

”Jeg kommer fra Åbenrå.”

”Der er hundrede halvtreds kilometer mellem os ...”

”Men vi deler den samme historie. Jeg hedder Frits.”

”Jeg hedder Carl.”

De gav hånd. Frits Clausen samlede sin gaffel op igen. Han proppede maden i sig. Carl Værnet kunne ikke lade være med at sige:

”Hvor længe siden er det, du har spist? Du ser jo dødsulten ud.”

”Dødsulten efter magt og storhed for mit land, ja.”

De brød begge ud i latter.

”Hvorfor er du sulten efter magt?” spurgte Carl.

”Jeg tror på politisk handling. Det er nødvendigt at handle. Jeg har tænkt mig at melde mig ind i et parti.”

”Hvilket parti?”

”De konservative. Højrefløjen. De er de meste nationalistiske, og jeg er nationalist. Hvad med dig?”

”Jeg er også nationalist, men jeg interesserer mig mest for lægevidenskab. Det er vel derfor, vi er her, ikke?”

”Man må jo skabe sig en levevej ...”

”Under alle omstændigheder burde du klæde dig lidt bedre, hvis du gerne vil have succes. Du ligner et fugleskræmsel.”

De lo højt endnu en gang, og så rejste de sig samtidig med deres tallerken i hånden. Samme eftermiddag sad de side om side på bænkene på Det Medicinske Fakultet.

I starten af sin studietid var Carl Værnet en temmelig flot fyr. Datidens identifikationskort ville have beskrevet hans udseende som 'harmonisk'. Han havde et glat, bredt, ærligt, åbent og fredeligt ansigt. Sideskilningen i venstre side, der fulgte datidens mode, forstærkede udtrykket af kontrol. Hans styrke og ro kunne også aflæses i de klare blå øjne. Han havde en lige næse. Hans læber, der hverken var for tykke eller tynde, understregede ansigtets perfekte symmetri. Hans hoved var velproportioneret. Helhedsindtrykket var en ung mand af god familie, samvittighedsfuld uden at være striks, omhyggelig med sit udseende og sin hygiejne, og én, som man ikke tillagde nogen onde tanker eller hensigter. Hans ansigt havde intet tilfælles med de karikaturer af kapitalister, jøder og homoseksuelle, der blev trykt i visse aviser, og som hans ven Frits demonstrativt viste frem i kantinen. Her var jøderne kendetegnet ved deres 'krogede næse', 'manglende hals', 'store ører', 'olivenfarvede hud' og 'svagelige krop med en grotesk vraltende gang'. De homoseksuelle havde uvægerlig nogle 'feminine træk', 'smalle øjenbryn', 'et hoved, der dinglede i alle retninger', 'et sløvt blik', 'en leddeløs gang' og 'et skrøbeligt udseende'. Frits gjorde groft grin med disse personer og priste sig lykkelig for, at Carl ikke tilhørte en af de to kategorier. "Deres ydre er et bevis på samfundets degeneration – samfundet er et sygt legeme, der bliver ædt op af disse to kræftsvulster, som enten må behandles eller fjernes," sagde han. Carl Værnet svarede ikke. Ikke desto mindre tænkte han nærmere over sagen. Jøderne interesserede ham

ikke, men hvad de homoseksuelle angik, begyndte han at spekulere. Tegningerne fremhævede disse mænds abnormitet. Kunne lægevidenskaben ikke gøre noget for dem? spurgte han sig selv.

[...]